

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Inter.”, literară-ilustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 c., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe ori, să fac reduceri de taxă

inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Școli comunale ori școli de stat?

Ce să ceară poporul acolo unde nu mai poate susține școala lui confesională, națională?

Pe multe locuri poporul nostru a ajuns în nespun de mare strâmtoare cu treaba școlii.

Vechea sa școală confesională, care, chiar și așa mai sărăcută cum era, sub scutul bisericii ea era totuși un cuvios altar al credinței noastre străbune și limbei părinților nostri, — pe această modestă școală nu o mai poate ținea, nefiind în stare a da plățile ce i-le cere noua lege școlară, și e silit să lase să-i cadă din mână, de sub conducere și înfrurire.

Atunci i-să spune de delegătorii din partea locului: faceți școală comună, sau să vie statul să facă școală de stat.

Dacă pe a sa curat românească nu poate s'o mai țină, — pentru care din acestea două să se hotărăască dară poporul nostru?

Ministrul și-a îndrumat delegătorii comitatelor, că, unde numai pot, să nu facă școli de stat, ci comunale!

De ce? Pentru-că cele de stat trebuie să le plătească ministrul din vistieria țării, și pe oamenii din stat are să pună numai un arunc de 5% (cinci la sută) după dare (adică 5 cr. după zlot). Unde-i satul mic și slab, din cele 5 la sută, iese sumă mică, câte nici pe jumătate, ori abia a treia parte, cât ar fi cheltuielile cu școala! Iar ce să s'ar ajunge, trebuie să dea ministrul din vistieria țării, din dări adunate de pe alte comune ori din alte izvoare!

Cheltuielile școlilor comunale însă, are să le poarte

singură comuna aceea care a hotărât deschiderea școlii comunale. Face socoteală, împarte cheltuielile pe sat, cât or fi, poate 15, poate 20 la sută, și poporul trebuie să plătească el singur, că e școala comună lui.

De aceea ministrul zice delegătorilor: unde numai puteți, faceți școli comunale și nu de stat, — că scopul, după împrejurările de azi, tot așa ni-l ajungem!

Acum Români la ce să se învoiască, când școala lor românească n'o mai pot ținea?

Firesc ar fi, ca ei să-și ceară școală comună, căci școala comună stă sub supraveghierea comitetului a-nume ales (zis: »scaun școlar«). Poporul alege acel comitet, comitetul cîrmue trebile școlii potrivit dorințelor poporului. Limba de învățatură în școala comună, încă e aceea, pe care o hotărăște comitetul ales de popor. În comune române, comitetul va hotărî că limba de propunere să fie cea română. Și așa lucrul ar fi bun.

Dar la noi ce să întâmplă? Membrii din comitetul școlar ori nu-și știu dreptul, ori n'au curagiu a să folosi de el, — de regulă aleg de președinte al »scaunului școlar« pe notarul, iar acela le spune, că limba de slujbă fiind în cancelării cea ungurească, tot asta trebuie să fie și în școală, că altfel nu lasă domnu vicespan!... Și oamenii lasă să fie așa. Iar unde poporul a ales oameni vrednici și ei hotărăsc cum

să cade, hotărîrea lor o nimicește vicespanul cu cei dela comitat și o schimbă. Apelezi la ministru, ministru întărește și el nelegiuirea dela comitat. Și așa te trezești că susții școală comună, în care tu ai drept a hotărî limba de propunere, și hotărăști să fie cea română, și când colo te trezești că totuși limba ungurească, e limba școlii, tocmai ca și în școala de stat.

De aceea zice ministrul: faceți, cât puteți școli comunale, că tot acel folos (de maghiarizare) ni-l aduc, ca și școlile de stat!

Intre astfel de împrejurări, noi numai așa zicem că comunele să mai voiască a deschide școală comună, dacă hotărît li-să asigură dreptul limbei române în aceea. — Dacă nu, arunce bărem cea sarcină pe stat, — că atunci cel puțin dările sunt mai ușoare pentru popor!

Pentru gimnaziul din Brad.

Ni-să scrie următoarele:

Cetim cu drag foaia „Libertatea”. Și drept, s'o spunem, ni-să umple inima de-o rară bucurie când dăm prin foaia noastră „Libertatea” și de câte o notiță: *jocul miresei*, jucat cu privilegiul unor nunți în scop cultural românesc.

Un început și o pornire frumoasă, nobilă și sfântă!

În 31 Maiu n. a. c., — a doua zi de Rusalii, istoricul orășel, așezat pe țărmul stîng al tăcutului Murăș *Vințul-de-jos*, avu iar un privilegiu binevenit de-a însemna în cronica sa un joc al miresei pentru ajutorarea gimnaziului român gr. or. din Brad.

În aceasta zi de sărbătoare dl *Augustin Boar* cu dragalasa-i mireasă *Maria Costea*, și-au sărbătut actul religios al cununiei lor în biserica gr. or. din *Lamcrâm*.

Ospățul s'a făcut la casa miresei. Și veselie a fost la culme.

Dar ceea-ce mult a împodobit acest ospăț și i-a dat veseliei farmecul deosebit și nobil, a fost propunerea nașului dl *Jacob Stinea* din Sibiușeni, ca jocul miresei să fie jerttit în scopul cultural, pentru ajutorarea gimnaziului din *Brad*.

Propunatorul, inimosul și bunul naționalist *Jacob Stinea*, a fost întâmpinat cu vii și nesfârșite urări: de „trăiască”.

În scopul arătat au contribuit următorii:

Jacob Stinea (Sibiușeni) 3 cor. *Verza Ilie*, șef de tren (România) 2 cor. *Ioan Dan* (Sibiușeni), *Mireasa Maria Costea* și mirele *Aug. Boar*, (Vinț) *Lasc Ironim*, *Lasc Nicolae I. Avram*, *Puclișan Iacob*, *Voina Ion I. Avram* (toți din Sibiușeni), *Ion Limbean*, cantor gr. cat., *Maria Boar* (din Vinț), *Lancrăjean Petru june* (Vurper), *Alexandru Bacaintan*, (Lamcrâm), *Ion Verza* (Rod), toți câte 1 cor.; *Voj Nicu*, *George Todoricu* (din Vinț) câte 40 fl. *Ion Băcaintan june* (Vinț) 50 fl. *Ana Puclișan I. Ana* (Sibiușeni) 40 fl. *Dan Todor* (Vinț) 20 fl. *Seican Gligor* (Vinț) 20 fl. *Costea Nicola* (Sibiușeni) 10 fl., — de tot 19 cor. 20 fl., — cari au fost trimise Administrației foii noastre naționale „Libertatea” (care la rîndul său le-a trimis deja direcțiunii gimnaziale la Brad).

Cinste bine înțelegătorilor nuntași și mult noroc în toate fericirilor miri!

De ne vor trimite fotografia lor, îi publicăm cu drag în „Foaia Interesantă”.

Spre Săliște.

...Induplec, în sfîrșit, să trimită și banca noastră pe cineva la Săliște. Cu diurnul merge mai greu, căci trebuie să cruce la spese, cum ar cruce averea proprie, ba mai cu grije. Pentru risipa averii proprii nu te trage nimeni la răspundere, cel mult conștiința și nevasta, dacă ai una ori alta. Dar cearcă să chivernisești rău averea străină. Odată te știe satul și „Solidaritatea”. Ba poate să te știe și tribunalul pe temelul cutărui paragraf din lege...

Scurt și limpede: onorata direcție mă trimite la adunarea generală a „Solidarității” din 31 Maiu

și la adunarea generală jubilară a „Cassei de păstrare“ din Săliște, conchemată pe 1 Iunie.

In ziua dintii de Rusalii, pe cînd credincioșii ies din biserică, trăsura, dichisită cu mine, cu nevasta și fetița, zurăe pe drum...

Cîmpul-Pânii zimbește în verde închis, în galben, în roșu, în toate colorile vesele ale luni Maiu. Că-răușul află că pe aici a plouat mai bine decît în Geoagiu și să bucură că „bucatele s frumoase“.

Iată-ne în gara dela Șibot.

La cîtiva pași, cunoscutul monument ridicat în amintirea luptei din 13 Octomvrie 1479:

„Kenyérmező

Báthori István erdélyi vajda és Kinizsi Pál temesi bán magyar vezérek nagy győzelmé az országduló Törökön 1479 október 13-án, Hunyadi Mátyás király dicső uralkodása alatt. Nyolcz-ezer hazafi mellett harmincz ezer ellen-ség maradt a csatátérén. Magyar, székely, szász és oláh együtt védelmezte a közös hazát.

Ez emlék költségeit kegyeletes utódoktól gyűjtötte Dr. Miksa György.

A felállítást intézték: Hunyadvármegye hatósága s a megyei történelmi és régészeti társaság 1886-ban I. Ferencz József király áldásos uralkodása idejében.

Dicső mult fénye ragyogjon át boldog jövendőbe!

Pe românește:

„Cîmpul-Pânii

Invingerea cea mare a conducătorilor ungari Stefan Báthori principe al Transilvaniei și Paul Chinesu, banul Timișorii, asupra Turcilor prădători de țară, în 13 Octomvrie 1479, sub domnia glorioasă a regelui Mateiu Corvinul. Pe lingă opt mii de patrioți, au rămas pe cîmpul de luptă treiseci de mii de dușmani! Unguri, Săcui, Sași și Români, împreună au apărât patria comună!

Cheltueile monumentului le-a adunat dela urmași pioși Dr. George Miksa.

Ridicarea au condus-o: autoritatea comitatului Hunedoara și societatea istorică și archeologică comitatensă în 1886, pe timpul domniei binecuvîntate a regelui Francisc Iosif I.

Lumina trecutului glorios strălucească în viitor fericit!

Monumentul, sfințit cu mare alaiu în 28 Maiu 1890, e îngrijit azi de direcția din Arad a căilor ferate ungare.

Cu întîrziere de 30 minute sosește și trenul, care după alergare de o oră, ne descarcă frumușel în Teiuș.

De aici încolo îmi continuu călătoria singur. Trenul apucă pe valea Tîrnavei, încolăcindu-să în salturi neastîmpărate ca un șerpe uriaș. Răsufliă în Mihalt, în Obreja, în Crăciunel și zboară mai departe. De peste Tîrnavă ne privește Tiurul, Ciufudul. O cotitură și iată „Roma-nouă“ (Blajul), cu catedrala-i, cu clădirile-i acoperind colina din față. Un sisăit și ne oprim în Cotul-Tîrnavelor.

O seamă de călători schimbă trenul, pentru a apuca spre Sân-Mărtin și Paraid. Sunt doisprezece ani, de cînd să lucra linia aceasta.

Eram în clasa VI. a gimnaziului din Blaj.

De atunci au trecut zile destule, pentru ca munca pricepută să fi produs multe prefaceri. In locul cor-turilor ciocălate din scînduri, s'a ridicat o stație mare, cu magazine și case. Blașul s'a întins până în gară și de-alungul vechei linii ferate să înșiră clădiri atrăgătoare, cu grădinițe spilcuite și aliniate ca pe sprinceană. Precum înțeleg, sunt în bună parte, prinderi romînești.

Din Cotul-Tîrnavelor trenul străbate prin dilma săpată adînc și iese drept pe marginea Cîmpului libertății. Istoricul cîmp, pe care generația tineră a gimnasiștilor de astăzi tăbărește harnică pentru a-și învăța lecțiile. Tăbăra și pe timpul meu, iar' după multe și „adînci“ învățături de aceste, unii conșcolari voiau să se facă popi. Și cum Zaharia se nimerea să fie ceva mai prichindel, ceialalți aflau de bine să-l întindă pe cîmp și să-l tragă, unii de picioare, alții de cap, că doar-doar l'or face mai mare, să-i stea mai bine ca popă.

Gara cea veche a perdut din în-sămnatate. Doar unele trenuri lasă ori iau de aici vagoane cu marfă, și-și adapă locomotivele. Să adapă și locomotiva noastră, apoi ne smîncește la fugă strașnică pe linia netedă: în cîteva minute lăsăm Mă-nărădea, Hosusăul, Micăsasa și iată-ne în Copșa-Mică. Trenul își va urma calea spre Brașov, deci Sibienii cată să se dea jos, ceea-ce fac și eu.

In gară așteptăm dela orele 3 și jumătate până la 7. Răgaz destul, pentru ca, cine vrea, să-și piardă răbdarea, ori să se ia pe jos cătră Sibiiu.

Nu fac nici una, nici alta, ci mă pun la cetit.

In sfîrșit să dă semnul de plecare. Trenul o ia domol pe valea ce să deschide spre miază-zi. Cristurul-săsesc, Șeica-mică, Șeica-mare, și seara începe a ne cuprinde în mregile sale. Luna bălae cochetază cînd la o fereastră, cînd la alta a compartimentului.

Loamnăș!

De pe coastă sclipesc lumini răslețe dela case. Să aud cîntece și cînte de oameni veseli, ca în prima zi de Rusalii. Căni dau a înțalege că nu sunt încîntați de acele serenade.

O smîncitură... și plecăm. Până acum mai auziai cîte-un pic de fluerat, de știa cînd întră și cînd pleacă trenul din gară. Dar acum s'a isprăvit, că-i opreliște dela domnul ministru. Zice că așa-i moda prin Anglia.

Mai trecem un deal și o vale și o limbă de pădure și iată, din dreapta, scăpărări neastîmpărate de lumină electrică. E Ocna. Prin stății să urcă o ceată de Sibieni. Să întorc veseli acasă, după ce și-au petrecut toată ziua călduroasă în ră-

coarea sănătoasă a scaldelor și în pavilioanele de petrecere ale băilor.

Cîteva minute și pe la orele 9 ne scoborim în Sibiiul primenit, de cînd nu l'am văzut, cu tramvae electrice, cu palat telegrafo-postal, cu catedrală metropolitană, cu muzeul „Asociațiunii“ și altele. Mă retrag, pentru popas, la otelul „Bonfert“. La „masa Românilor“ cunoscuți vehci și noi. Ne avîntăm, până după miezul nopții, la chestii bisericești, economice, pentru a termina cu... astronomia.

Luni dimineața cîteva tircoale prin oraș și aid' la gară. Acelaș scop aduce aici pe domnii: P. Cosma, Boldea, Ivan, Lăpădatu cu doamna, Jiga, Const. Popp, I. Vătășan, N. Muntiu.

Umpleam două compartimente. Până la Săliște e cale de vre-o 40 minute cu trenul.

Rămîn la o parte Turnișorul, în vecinătatea nemijlocită a Sibiiului, Cristianul sau Grossau, unde Tököly s'a ales principe în 1690, Cacova, Orlat, Săcel, Vale. Peste pușin ne oprim în Săliște. La gară ne așteaptă prevenitorii dni: Dr. Comșa, Hențu și alți fruntași ai comunei.

(va urma.) Gavr. Todică.

UNELE—ALTELE

Dna Dr. Vlad

precum aflăm dela însuși dl deputat Dr. Vlad, a primit citarea dela ministru pe ziua de 15 Iunie n., pentru a-și începe pedeapsa de 1 lună arest pentru „aștărea“ Românilor din Bobâlna contra limbii ungurești din școala comună de acolo.

Locul pentru împlinirea pedepsei a fost pus de ministru: arestul nou de stat din orașul Raab (Győr), arest nou zidit, care poate primi și femei, și în care dna Dr. Vlad va fi cea dintii femeie arestată pentru politică.

Dna Dr. Vlad — a cărei fotografie o aducem din acest privilegiu în „Foaia Interesantă“, — pleacă din Orăștie cu trenul accelerat dela amiazi. Din oraș pleacă la ora 12, însoțită de număroși amici și stimători, cari o însoțesc până la gară, unii și pe tren până la un loc.

Cu dna Dr. Vlad merge și stimatul dsale soț, iubitul nostru deputat Dr. Vlad, și încă unele rudeni, cari vor petrece în Raab, timpul cît dna va sta acolo, cercetîndu-o zilnic.

Am văzut pe dna Vlad zilele astea, am vorbit cu dsa despre mersul la Raab, și am aflat'o, cum o știu altfel toți ciți o cunosc: foarte curajoasă; merge la

împlinirea osîndei sale politice fără cea mai mică teamă ori supărare!

Ii dorim reîntoarcere cu pace și sănătate în mijlocul iubiților și stimătorilor sei!

Auzim că mai multe familii fruntașe române vor cerceta-o în arestul dela Raab, pe rînd.

— Dna Vlad ceruse, altfel, ministrului, să-i dea voe a-și împlini pedeapsa în Deva, unde, în noul palat al tribunalului și noul arest, sunt și 2 odăi pentru arestați de stat. Până acum însă n'a primit învoirea ministrului la asta, și așa pleacă la Raab.

— Un ziar maghiar din Arad, scriind despre arestarea doamnei Vlad și despre protestul dat de cele vre-o 10 mii de femei române din Țară contra acestei arestări, zice:

»Lecția ce vor să ni-o dea Româncele din România, o vrednicim cu tot dreptul! Căci în locul celor zece mii de Românce, trebuia să protesteze zece mii de Unguroaice! O astfel de greșeală nu trebuia să fie pedepsită atît de aspru!

»Și dacă dna Vlad va intra totuși în arest, rușinea cade tot asupra femeilor unguroaice!«

*

O nouă osîndă a „Gazetei“

Luni (7 Iunie n.) s'a petrecut înaintea tribunalului ca curte cu jurați din Tîrgul-Murășului (Murășvașarhei) procesul cel mai nou pornit contra „Gazetei Transilvaniei“ din Brașov, pentru articolul „Sărbători vesele“ dela Rusalii anul trecut.

A stat pe banca acuzaților dl Victor Branisce, redactorul resp. al „Gazetei“, apărât de dl Dr. Enea Draia. Apărătorul a apărât cu bărbăție; s'a apărât apoi, vorbind românește, și redactorul, — dar ca și cum arunci mazăre pe părere: jurații l'au declarat vinovat și tribunalul i-a croit pedeapsa de 6 luni arest de stat și 1000 cor. în banii

*

Dela frați.

Medicii din toate țările au obiceiul de ani de zile, a să aduna odată în an în oarecare oraș mare, și acolo a ținea congres (mare sfat) despre treburi doftoricești.

S'a întîmplat că adunare din anul acesta să fie pusă să ținea la Budapesta, și ea să va ținea în curînd.

Să adună la acest sfat cîte 20—30 medici din cei mai învățați ai fiecărei țări, așa că cuvîntul lor să fie greu, lucid în samă.

Printre țările a căror medici erau și sunt binevăzuți

congresul lor, sunt medicii români din România, între cari sunt unii cu știință de renume a toată lumea. Și peste tot locul ei sunt cu drag primiți de soții lor.

Mulți medici din România au dat de știre lumii și țării. că deși, cu părere de rău, dar ei trebuie să rămână departe de congresul din Pesta, că nu pot fi oaspeții unei țări a cărei guvern să poartă cu atita nelegiuire față de poporul frate românesc!

Și rămân departe, ca o protestare bărbătească și vrednică contra politicii păcătoase a guvernului maghiar față de Români! Dela atari oameni nu pot primi casă și masă și omenie!

— Știrile mai nouă spun, că unii medici români sunt de părere, că nu e iertat să lipsească dela congres, că ei nu vin ca oaspeții Ungurilor, ci vin la o adunare de știință, dela care li-s'ar lua în nume de rău de colegii altor țări, că ar lipsi.

Să vor mai înțelege ce să facă.

Dl profesor N. Iorga

voind să treacă săptămîna trecută, dinpreună cu mai mulți profesori universitari români și studenți, în Bucovina, pentru a cerceta locurile istorice bogate în amintiri mari pentru Români, — a fost oprit în granița bucovineană de deregătorii austriaci și expulzat pentru totdeauna de pe pământul austriac, — pentru-că a dus, nu demult, luptă aprigă contra politicii economice austriace care era nepriincioasă României.

Din pricina acestei expulzări, în România să fac mari și vii protestări contra purtării austriace.

Din Zarand

să vestesc lucruri îmbucurătoare: în sinul corpului profesoral dela gimnaziul din Brad, nude să iscașeră oarecari supărări și frământări stinghinoare a bunului spor al lucrurilor, — s'a restabilit pacea și e asigurat un nou avînt al tuturor cauzelor bune ale acestui prețios așezămînt de cultură.

— Reprezentanta (conducătoare) gimnaziului s'a întrunit în ședință sârbătorească la sfinții Constantin și Elena, patronii gimnaziului, — și, printre alte porniri de bine pentru gimnaziu, a hotărît: să se dea lucrare planurile pentru zidirea noului palat în care să fie adăpostit gimnaziul. Va fi o zidire măreață, așezată în un loc foarte potrivit și priincios higienei și să recere la atari așezăminte.

— Harnica trupă de diletanți. Redactori de teatru, despre cari am scris și noi repetit, și-a urmat

cu zel apostolic jucarea de teatru prin comunele fruntașe din jurul Bradului, peste tot locul fiind primiți cu mare bucurie de popor. Jucînd piese cu vădită tindere de a înfrui în bine asupra sufletului poporului în o privință ori alta, a-l face mai bun, a-i îndruma judecata pe căi mai sănătoase de viață, — jocul acestei trupe (profesori dela gimnaziu și alți inteligenți buni și harnici) nu e numai o desfătare trecătoare a privitorilor, ci și o școală cuminte cu poporul. Toată onoarea purtătorilor acestei mișcării!

Zbaterere în sec.

Fiind-că Maestatea Sa voește să plece zilele astea la scâlzi la Ischl și acolo vrea să aibă pace de frământările politice ungurești, — nainte cu cîteva zile ministrul președinte Wekerle a fost la Viena și a rugat pe Maestatea Sa să îi iee de pe umeri sarcina de ministru-neministru cum e azi, că el a lăpădat dela sine slujba asta și fiindcă nu s'a aflat chipul a fi numiți alți ministri în locul celor de azi, sunt lăsați tot ei să poarte grija cîrmei așa până una-alta. Și fiindcă M. S. nu a primit planul înaintat de el, de Wekerle, despre felul cum ar putea fi împăcați Ungurii (prin ceva înnoiri maghiarizatoare în armată), — a rugat pe M. Sa să primească încă odată la sine, nainte de a pleca la scâlzi, pe corifeii Kosuth și Andrassy, ca fiind capii celor mai mari partide politice, — și să vadă doar găsește o înțelegere cu ei și poate da unuia din ei, ori la amîndoi, cîrma țării pe viitor.

În 8 Iunie n. au fost dară primiți de nou Kosuth și Andrassy la Maestatea Sa. Cel dinții a stat în odaia de lucru a M. Sale un cias și jumătate și a cercat să încredințeze pe M. Sa că cel mai cuminte lucru ar fi să dea varza în paza caprei: să dea cîrma țării în lăbutele Kosutistilor. Al doilea a stat un cias și trei sferturi și cercat a lămuri pe M. Sa că toate vor fi bune de să va învoi să facă ceva înnoiri maghiarizatoare în armată...

Și după atita frământare a celor doi corifei politici, Maestatea sa le-a dat de știre că — nu primește propunerile lor. Meargă numai în pace acasă.

Unele foi țin a ști că Andrasy a fost de părere, că Banca poate rămînea și așa, comună cum e, dar atunci M. Sa să facă ceva îngăduințe pentru lărgirea drepturilor limbii maghiare în armată — și va fi pace. Și așa spun unii, că doară Maesta-

tea Sa pare că ar fi mai aplecat spre acest fel de împăcare al Ungurilor decît spre desfacerea băncii. Dar hotărîre nu a luat! Hotărîrea o va lua numai în conțelegere cu sftnicii sei vienezi, după-ce pleacă Ungurii acasă...

Totul are înfățișarea unei uricioase și supărăcioase zbateri îndărătnice pe uscat din partea peștilor neastîmpărați din Pesta, — neliniștind într'una țara și pacinicul mers al trebilor, prin cererile lor de „cuceriri naționale“ dela Viena.

Sigur însă nu să știe nimic că ce va urma.

Cum își bate joc și un N. Schwarz de limba română?

— „Mozi“ lui Schwarz, la Orăștie. —

Un jidan din Deva, N. Schwarz, și-a arangeat și el o „comedie“, a-nume un așa zis „teatru de chipuri vii“ (chinematograf). Îți arată pe o pînză mișcîndu-să fel și fel de chipuri de lumină, zugrăvind ceva luat din viață, dar mai mult închipuiri goale, de regulă prostii, absurdități. Ci lumea merge adesea din greu și la comedii fără rost, ba par'că la acelea mai tare ca, de pildă, la un adevărat și bun teatru.

Nainte cu doi ani, jidanul Schwarz din Deva, voind a cîștiga ceva și de la Orăștieni, cari n'au ajuns a avea minunea unui chinematograf, — a început să vină și la Orăștie, încă de 2 ori pe săptămîna. Și ținînd samă de faptul că aici locuiesc Sași, Români și Unguri, și-a anunțat venirea prin placate (afișe) date în 3 limbi: *nemțește, ungurește și românește*. Și îi și mergea destul de bine. A făcut frumușei bani cu comedia, — ca noutate.

Anul trecut apoi, după-ce a fost deprins lumea cu „mozzi“ seu, s'a pus și a trîntit publicului nostru numai chemări ungurești (că vin mai ieftin ca făcute în 3 limbi!)

Ăstăan iar îl vedem aci. Și pune de nou la cercare publicul român și să s'esec, chemîndu-l prin afișe curat maghiare!

Că, bagseama, a băgat jidanul de samă, că acest public de Români și Sași, sunt blînzii Domnului în ce privește cererea de a fi respectată limba lor, acolo unde li-să cer bănuții lor!

Noi vedem în acest fapt o foarte caracteristică sfruntare a Românilor și Sașilor Orăștieni din partea „patriotului“ Schwarz!

Băgăm însă de samă și aceea că Sașii nu îi mai cercetează „comediile“, cele mai multe simple săcături, — dar din Români unii să mai abat pe la ele.

Români din Orăștie vor da o dovadă de trezvie națională, desprețuind escursiile jupuului Schwarz, așa cum el desprețuește limba română și germană, ne-mai punîndu-le pe afișele sale.

Dacă nu-i place și de limba noastră, de ce-i place de bănuții noștri?

Isprăvile băncii patriotice dela Petroșeni.

În legătură cu cele aduse de noi în No. 22 despre isprava băncii patriotice din Petroșeni, mai pomenim, că redactorul foi „Deva és V.“ a avut de poară cu unul din Gerbert-ii conducători. Dr. Gerbert Otto atacă pe redactorul dela „D. és V.“ spunînd că nu-s toate așa cum el le-a scris, că nici vestea cu scoaterea de 3—4-ori cîte 60.000 din bancă, nu-i dreaptă, etc.

La asta redactorul dela „D. és V.“ răspunde de nou, în nr. dela 5 Iun., zicînd printre altele:

„Domnul meu! Dta te asameni omului ce să îneacă în apă, și vrei să tragi cu dta și pe altul ce înotă pe aproape. Dta spui că eu mint. Dar eu am adunat foarte multe date contra dvoastre! Am la mână mai multe declarații și arătarea criminală ce s'a înaintat, și în cari sunt groaznic de multe date ce te compromit (arată păcătos) pe dta și pe familia dtale!

Și fiindcă Dr. Otto Gerbert — care e slujbaș la comitatul nostru, notar aci în inima deregătorilor! la bun loc! — spunea că doar el eșise din direcția băncii cu pricina încă în 1907, — i-să spune:

„Doar dta ai iscălit bilanțul (socoată băncii) pe 1907! Așadar în 1907 n'ai putut ieși din Direcție, ci ieșirea ai făcut-o în Nov. 1908!

„Și-apoi dta ai scos din bancă în 14 Febr. 1908 61.000 cor.; Gerber Kálmán, Bela, Guido și soția lui Guido, tot atunci cîte 61.000 cor., așadar de tot vre-o 240.000 cor., atunci cînd soarta băncii era hotărît (bancrotarea)! Asta numai de aceea o aduc de nou nainte, că dta o tăgăduiseși (în răspunsul său).

Adecă o nouă adevărire, întărită cu date, despre aceea, cît de fără suflet au umblat conducătorii băncii patriotice din Petroșeni, cu a-verea încredințată pazei lor! Pe cînd celor săraci cu depuneri mici, nu le dădeau afară bănuții crunt cîștigați, ei își scoteau din gros pe ai lor, cu sutele de mii!

Cîți bieți Români vor suferi pe urma acestui bancrot scandalos!

Increde-te, Române, și mai departe, în ori-ce bancă străină, „domnească“, ce vezi în jurul tău! Infundă-o cu „vecsele“, cu depuneri, — că uite cum chivernisesc unii din ei, bunul tuturor!

Adevăruri crude.

„Țara Noastră“, revista dlui Oct. Goga, a adus în cei din urmă doi numeri ai săi, la loc de frunte, doi articoli de mare însemnătate prin adevărurile crude pe care le spune, asupra celor ce să petrec și să văd în viața noastră de obște. Că de să văd licăririle de bine a dezvoltării firești ici și colo, a sporului natural și sănătos pe un teren și pe altul, — nu e mai puțin adevărat, că ochiul bine văzător și drept judecător, vede alături de acelea ridicându-să tot mai mult și mai îndrăznește semnele unei putreziri, ce prinde tot mai multă putere și scoate pete murdare tot mai dese și mai lățite, pe trupul națiunii, și ici și colo! Așa că, stînd să pui la cumpănă bucuriile ce le ai văzînd licăririle bune ale sporului, cu groaza ce te cuprinde la vederea petelor de putrezire, — nu știi că limba cumpenii încotro o să se plece mai tare, spre îndreptățirea bucuriilor și-a nădejzii, ori a desnădăjduirii?

„Țara Noastră“ purcede din faptul, că la Sibiu a fost trimis ca comisar ministerial vicelanul și fariseul Român cu suflet renegat Siegescu, vînzătorul național răsfățat al Orașenilor, ca să viziteze, vezi dta, în numele ministrului, școlile române de acolo, preparandia și teologia. Și-a fost primit acest sufletperdut, cumare „prevenire“, cuprea mare luare în samă de oamenii sus puși la cîrma bisericii române gr.-or. din Sibiu. Il purtau între ei ca pe lucru mare și l'au trăctăluit la masă la mitropolitul, ca pe mare bîdiganie. Pe cine? Pe un profesor de gimnaziu din Pesta, un tîrîtor, care prin vrednicia sa, nu ajungea, de pildă printre harnicii profesori români dela gimnaziile noastre românești dela Blaj, Brașov, etc., decît o mediocritate ori sub atît, — și de aceea, în lipsa vredniciei, și-a ales calea tîrîrii la picioarele ministrilor și prin lingușire și prin slujba de șpion vînzător al neamului său, ajunse de îl făcură chiar deputat, ba acum și profesor la universitate!..

E adecă acest om tipul celui mai urît decăzut din punct de vedere național românesc, și cu un astfel de decăzut, un Român cu suflet mare, nu-și face nici o pretenție, nu-și calcă în urmă, nu-l învrednicește de nici o luare aminte.

A căzut din cale afară rău Românii buni din Sibiu cînd

au văzut, cum cei dela conzistorul de acolo, îi umblă în cale scirbosului tip de renegat Siegescu. Ci-că într'o zi „măria-s'a“ Siegescu trecea cu niște domni pe lingă o berărie, și la o masă de acolo stau mai mulți Români, între cari și poetul Goga. Siegescu a avut și acea cutezanță, să meargă spre masa bunilor Români, să cerce a să pune la masa lor, a face cunoștință cu ei, crezînd a-î ferici prin înfățișarea sa între ei. Merge și spune că el e domnul cel mare și tare Siegescu, și întinde mîna la un domn dela masă, care îi dă și el pe a sa, atunci ajunge să dea mîna și cu poetul Goga, care însă respinge mîna renegatului, zicînd:

— *Cu un astfel de om nu dai mîna! și să scoală dela masă.*

Trăznit de această palmă morală, renegatul își face calea întoarsă în altă parte.

S'a scris despre acest lucru în foi, s'a vorbit în lung și în larg și lumea bună află că bine s'a făcut așa renegatului!

Purtarea poetului Goga ar trebui să fie purtarea tuturor Românilor de bine față cu toți cei stricați sufletește din punct de vedere național, — ca Siegescu, Burdea, cari nu-'s decît cozi de ale vestitului papă al renegaților români Moldovan Gergely dela Cluj, — și față cu toate codițele lor!

Durere, mulți cărturari români nu au curajul pe care Goga l'a arătat aci, deși în sufletul lor simt și ei la fel, — ci să silesc a mistui scîrba ce o simt față de atari stricăciuni naționale și le chiar zimbesc, zicînd că nu să pot „strica“ cu cei „tari“, și că uneori ești silit să dai și dracului tîmîie..

Bine, bine, de-o zice și de-o face asta cutare om năcăjit și neînsemnat de prin cutare colțișor întunecat de vale, par'că-l mai înțelegi, dar cum să face asta la oameni așa sus puși?

Aici e năcazul! Că dacă ei o fac, faptul lor să tîlcue fel și fel, și el prinde ca o pildă grozav de molipsitoare, la cei pe trepte mai jos ca ei!

În fața astorfel de arătări, nu ne putem din destul arăta durerea sufletească asupra lor, și nu putem din destul scoate la lumină ca pildă de urmat pe poetul Goga, și nu pe cei cari cu scaun strălucit și cu masă încărcată au așteptat pe transfugul iezuit Siegescu la Sibiu!

La alt loc arătăm ce scrie „Țara Noastră“ în legătură cu aceste lucruri.

Din „Țara Noastră“.

Dăm din cele de mai jos o spicuire în articlii foii „Țara Noastră“, de cari poimem la alt loc.

I.

„De vorbă cu un străin“.

În numărul său dela 30 Maiu n. „Țara Noastră“ spune că un străin, vădit un bărbat din România, stînd prin Sibiu în vremea în care lăpădatul Siegescu era primit cu prînz la masa vlădicească, — și-a arătat părerea sa asupra lucrului cam așa:

„...Cînd coboară cineva în mijlocul vostru (al Românilor din Ardeal și țările ungare), vă vede cu totul în alte colori... De departe, cunoscîndu-vă din auzite și din cetirea gazetelor voastre, omul își făurește o icoană, care nu e așa în faptă. De departe îți pare că vezi un popor ce pășește bine încheșat în lupta sa de apărare națională. Noi eram obicinuiți să vedem în mișcarea voastră, zvîcnirile puterii unui popor care își așteaptă viitorul și crede în el! Ne da nădejdiile cele mai bune.

Era ca în povești de frumos chipul mîndriei cu care cărturărimea voastră săracă, strivea sub desprețul (arătarea scîrbei) ei pe săcăturiile ce să puneau în slujba guvernelor! Eram deplin liniștiți în sufletele noastre, văzînd cum la voi, ori-ce „coadă de topor“ e aruncată osîndei celor mulți!

„*Tocmai în această ferire a cărturărîmii voastre, în această groază de ori-ce legătură cu guvernul urgisit, găseam noi tăria voastră!*

Acum că sunt în mijlocul vostru, și vă văd la voi acasă, să cam schimbă lucrurile! Căci priviți din apropiere, îmi pareți cu totul altfel! Stau și mă gîndesc de unde să aleg groaza inteligenței voastre față de uneltele guvernului, — și rămîn brumăcit, aproape înspăimîntat de desamăgirea ce mă încearcă! Căci iată-l de pildă pe acest Siegescu venit aici la voi acasă. E acel Siegescu, care dăunăzi i-a dat cu piciorul la toată judecata de obște a neamului său, și a făcut să trăsără mînia și rușinea în toate sufletele cinstite. E acel Siegescu care cu puterea baionetelor a spulberat o moștenire curată, alui Brediceanu. Și iată-l pe acest Siegescu pe care l'ați dat gata în cuvîntări și la gazetă, venit în mijlocul vostru la cîteva luni după-ce a lovit atît de amar cu copita în mîndria voastră. Nici nu cred, că în așa scurtă vreme să se fi vindecat șalele bieților voștri țărani alegători, — și voi în loc să-l primiți cu priviri înghețate, i-ați deschis ușile, l'ați poștit nainte, l'ați cinstit cu vin vechiu, și l'ați dus oaspe la masă la metropolitul...“

„Și așa mai departe, streinul ne

ceartă pentru purtarea noastră cea cu urîtă plecaciune față de toate săcăturiile ce-'s în slujba guvernului, și ne spune, că: ...Nu din astfel de plecaciuni duioase a răsărit unitatea Italiei, nici libertatea Ungurilor! (Ci prin aceea că s'au știut purta ca bărbați, față de apăsătorii ori răpitorii lor!).

Ne aduce aminte că numai prin ținuta noastră de a sta deosebiți, departe de molipsirea străină, am putut sta în picioare ca neam, și numai asta ne poate susține și în viitor! Că de-om deschide porțile purtării după că pătu eli (cum le-am cam deschis!) vom putea avea cîteva oameni grași și mai înstăriți și cu lanțuri groase la cîas, — dar numărul Românilor, a adevăraților Români, va scădea!

Mai multă putere morală și pășire cu acea putere, contra tuturor lașilor și slabilor, de vrem să trăim înaintea, — ne cere frațele acesta drept judecător!

(În numărul viitor vom aduce spicuire din al doilea articol al „Țării N.“ despre aceleași triste arătări ce să imputernicesc printre noi.)

Reuniunea fem. române din Arad și provincie,

a trimis trimis tuturor fruntașilor români următorul:

A p e l !

Ne-am întrunit din nou în Reuniune, noi toate femeile române din Arad și provincie, pentru dragelile noastre odoare: fetele române și limba română!

Și dupăcum bat inimile și dupăcum glăsuiesc și statutele: scopul nostru greu și înalt este: să ne adunăm fonduri, și gîndul nostru arzător este: să ridicăm de grabă aici în Arad o zidire nouă și poștrivită tuturor cerințelor moderne, în care să așezăm pe viitor internatul și școala superioară română de fete de aici, să o lărgim și întregim cu școala de menagiu și țesut, și cu tot ce este de lipsă și de folos pentru o creștere bună, solidă românească, căci pe o mare întindere de loc, dela Orșova până la Beiuș, școala din Arad este singura școală de fete românească!

În mijlocul valorilor vrăjmașe, cari ne impresoră din toate părțile, și aducîndu-ne mai ales aminte de rolul și chemarea sfîntă, ce a avut femeia română în viața neamului nostru, cutezăm să zicem, că mai virtos astăzi nimenea din noi nu poate discuta nici trebuința și nici însemnătatea fără de margini a acestui așezămînt, la care ne gîndim noi, și credem că nu poate fi suflet de Român, care să nu trăsără la auzul acestui glas: *școală și cultură românească pentru fetele noastre!*

Ascullînd acest glas al neamului

ne-am pus gînd bun: să intrupăm cât mai de grabă acest plan, și pentru aceea, în numele acestui așezămînt cultural național, facem acest apel (chemare) și cu dragoste rugăm pe toți frații și surorile noastre, bătrâni și tineri, bogați și săraci, să ajutore cu obolul lor la ridicarea acestui zid, unde să înălțăm un altar pentru limba și cultura femeilor noastre!

Cauza o reclamă, și noi cerem și ne rugăm, să dați grabnic și mult, — dar tot cu aceeași inimă vom primi și cea mai mică dăruire.

Vă rugăm totodată să circulați această listă cu acest apel în cercul cunoștințelor D-Voastre, iar sumele subscribe și adunate, Veți binevoi a le expedia până la 1 Noiembrie 1909, la adresă caseriei noastre: Luther-tér nr. 1.

Arad, în 10 Martie 1909.

Letiția Oncu,
vice-presidentă,

Iustina Șerban,
casieră.

Sever Bocu,
secretar.

De ce nu capătă

unii abonați foile noastre la vreme?

Ne vin adesea plîngeri dela unii abonați, că le lipsește odată o foaie, odată alta, mai ales că prea des le lipsește „Foaia Interesantă“ și primesc „Libertatea“ — goală!

Am scris în parte celor cu plîngerile, să fie cu luare aminte prin ce mâni trece foaia dela postă până la el, că vor găsi pe vinovat acolo pe aproape, că noi de aici trimitem la toți foile cum să cade. Și de fapt mulți au dat după asta de urma peririi „Foi“. Am arătat câteva cazuri în alți numeri. Azi iar arătăm pe unul:

Abonentul nostru Adam Onciu din Satul-nou (în Torontal), ne scrie:

„Dle Redactor, fiind eu foarte supărat că nu-mi venea foaia deplin, am căutat și am aflat foaia care era fâlincă (care îi lipsea), că de unde îmi fâlincea, adică „Foaia Interesantă“. Acuma mi-a adus-o și să roagă de mine să îl iert. — Acuma vă rog pe dvoastră să mă învățați, ce să fac cu hoțul de foi?“

Noi ce-am putea se te învățăm, decît întii să te îndrumăm la acel care pe toți ne-a învățat, ca să iertăm greșalele celor-ce ne greșesc, și numai dacă iertarea noastră nu e de folos, că el greșește de nou și de nou, să-l dăm judecătii celor cu puterea de-a judeca.

Așanumitul dtale „hoț de foi“ a greșit că a luat necerută foaia dtale și nu și-a adus-o napoi la vreme. Dar, uite, asta e o greșală pe care dtale o poți folosi spre chiar bine de obște: Omul acela a arătat că simte și el setea de a cetli, a găsit și el o foia ce place sufletului lui, îi mulțumește trebuința lui

sufletească. S'a rugat și de iertare că și-a luat foia dtale. Nimic mai bun acum, ca aceea, să-i ascuți ruga și cu o cale să-l îndemni a-și mulțumi pe viitor setea sufletească pe cale cinstită: a bonindu-și și el foia care atîta i-a plăcut, de l'a împins în ispită! Spune-i că dacă nu poate plăti foile deplin, iee-și numai „Foaia Interesantă“, în care scop plătească-ți dtale prețul ei, iar dtale ne scrii, ca cu „Libertatea“ și „Foaia“ ce-ți vine dtale, să vină și o a doua „Foaie Interesantă“ pentru un altul. Și ai făcut mai bun lucru, ca pășind asupra lui dintr'una cu urmărire și ducere în fața judecătii. Omul va cetli pe viitor în pace și legiuit „foia“ lui, și dela aceea va trece la alte cetiri folositoare. Iar dtale poți avea o mare mîngăere sufletească: ai abătut pe un om dela o greșală, și l'ai ajutat a ajunge poate, că mîne, un membru mult mai luminat și mai de folos neamului și obștei, decum e azi!

Așa credem noi că e mai cuminte.

NOUȚĂȚI

Jidanii în Rusia — după cum să scrie din Petersburg, în urma noului plan de lege pe care l'a înaintat guvernul zilele acestea dumei (dietei) rusești, cu privire la alegeri, — nu vor mai avea drept nici de alegător nici să fie aleși ca deputați pentru dieta rusească!

Asemenea vor fi scoși afară și din administrație.

Ce lucru cumintel!

Intunecime de lună din 4 Iunie s'u văzut minunat. Sa început îndată după miezul nopții, globul lunar intrînd treptat în umbra Pămîntului. Pe la 2 oare 15 minute să vedea ca un disc roșietic-închis. Doar o mică dungă spre Miază-noapte era ceva mai luminoasă. Dunga dinspre Miază-zi era aproape de tot intunecată.

Sfîrșitul intunecimei nu l-am putut vedea, de oarece Luna s'a învîlît în ceața dela orizon.

Arătările acestea cerești sunt atrăgătoare și ne dau o dovadă despre adevărul socotelilor astronomice, cari ni-le spun pe sute și mii de ani înainte, arătîndu-ne totodată și locurile pe unde să vor vedea apoi oara și minuta, la care se vor ivi și la care vor înceta. Astfel despre intunecimea din 4 Iunie ni-s'a spus că să va vedea pe Oceanu-Indian, în Asia de sud-vest, în Europa și Africa, pe Oceanul Atlantic, în o parte din sud ostul Americii de nord și în America de sud. Apoi ni-s'a spus, că în clipele intunecimei totale Luna va fi în zenitul (drept de-asupra) locurilor aflătoare în partea cîntăre a Africii de sud și pe Oceanul Atlantic.

— În 17—18 Iunie va fi o intunecime totală de Soare. Să va vedea numai în Siberia, în nordul Europei, al Oceanului Atlantic și al Americii. Să știe, că în părțile acestea nu apune Soarele în curs de 6 luni, din Martie și până în Septembrie. (—)

PROGRAMUL

examenelor de vară dela școala capitală gr.-or. română din Orăștie în anul școlar 1908/9.

Sâmbătă în 19 Iunie n. 1909:

Dela 1/2—8—9 ore a. m. clasa începătorilor, învățătoare de clasă Maria Racolța.

Dela 9—10 1/2 ore a. m. clasa a II-a, inv. de clasă Ioan Fleșeriu.

Dela 1/2—3 ore p. m. clasa a III-a, inv. de clasă Ioan Branga.

Dela 3—4 1/2 ore p. m. clasa a IV-a, inv. de clasă C. Baicu, dir.

Duminică în 20 Iunie n. 1909:

După serviciu divin: gimnastică cu elevii claselor II, III și IV. sub conducerea inv. I. Fleșeriu; apoi cîntări, declamări, cetirea clasificățiunilor, împărțirea premiilor și încheierea anului școlar.

NB. Lucrurile de mână ale fetitelor vor fi expuse spre vedere publică în una din salele de învățămînt ale școlii.

Orăștie, 5 Iunie n. 1909.

Diracțiunea.

Cum sunt treziți Sașii din somn... Foaia „Olteanul“ din Făgăraș aduce în un număr mai nou al său o știre tare interesantă.

Ci-că în o comună vecină, locuită de Sași și de Români, Sașii au căpătat de curînd preot nou. Noul preot cercetînd starea poporului din comună, a băgat de samă, că zeu aci poporul românesc, mai sărac altfel, dar mai sprinten și mai vînjos încă pentru truda muncii economice, sporește zi de zi în chip vădit, și într'un timp oare-care va fi mult naintea Sașilor, ajunși la mai multă bunăstare, dar și la mai multă comoditate, muiare la muncă. De aceea noul preot, care să vede foarte harnic și zelos păstor, de grijă că Românii să nu întrecă prea tare pe Sașii lui, merge în zelul său de păstor așa departe, că sculîndu-să în zori de zi, să duce pe la casele unor credincioși ai săi (pe care îi știe mai iubitori de somn) și trezîndu-i din odichnă, le spune:

— „Uite, Românii s'au dus de mult la lucru și să ridică peste noi! La lucru și voi!“

Și ci-că de fapt a izbutit a-i face un pic mai scornaci acum și pe Sașii săi, cam somnoroși...

O nouă reuniune de înmormîntare. Ni-s'a scris din Sibiiu, că dl protopop gr. cat. N. Togan, a înființat acolo o nouă Reuniune de înmormîntare, după chipul celei existente deja, — dar aceasta a doua

e pentru districtul protopopes gr. cat. al Sibiiului. Au înaintat Statutele spre întărire la ministru și după ce le au întărite, în 6 Iun. n. s'a ținut adunarea de constituire în Sibiiu sub președința dlui protopop N. Togan. Membrii înscriși să află deja 300. Așa noua Reuniune își va începe și ea lucrarea luînd în sinul ei pe ori-care cetățean, mai ales însă va cerca să atragă pe credincioșii gr. cat. din numitul district. De director al Reuniunii au ales pe dl Iuliu Bardoși, inspector reg. de școale în penzie, cassar: Rom. Botezan, inv. la școala gr. cat. elem. din Sibiiu, secretar: Pompiliu Simonetti par. gr. cat. în Rășinari, și 12 membri în comitet, din Sibiiu și din tot districtul. — Reuniunea va înființa și filii în district, unde va vedea că e de lipsă și să poate.

Notarul român din Buruiene (cott. Hunedoarei, cerc. Deva) trage clopotul prin foile ungurești dînd lumii de știre: că tot omul bine să audă și să înțeleagă că el, Pópa Péter, notarăsu ascuns în „Buruiene“ din nou are merite pe calea plină de buruiene a patriotizmului. Ce socoți, mă — rog, — în două comune curat romînești cu multe jertfe și „după grele suferințe“ a izbutit să facă: două școli comunale cu limba de propunere maghiară!...

Comunele să numesc Chișcădaga și Fizeș, în notariatul domniei-sale.

Trist lucru, că și despre comunele noastre unde nu numai poporul, dar și conducătorii lui, dela crîznic și primar până la preot și notarăș, sunt toți Români, și trebuie să auzim vești de acestea!...

Duel pe stradă. În Piacenza (Italia) pe stradă s'a întîmplat mai de ună-zi că un căpitan a izbit cu pumnul în față pe un sublocotenent cu așa putere, încît sublocotenentul a căzut la pămînt. Dar îndată a fost iarăși în picioare și s'a năpusit cu sabia asupra căpitanului, care de asemenea scoțîndu-și sabia, spri-ginea cu mare istețime loviturile soțului său, pe urmă a început și el să atace. — Oficerii să duelau (să băteau în săbii) în toată forma, iar lumea de pe stradă să uita gură căscată la ei, și nime nu avea curaj să-i despartă. S'au bătut ca orbii. Erau ciongăriți rău amîndoi și curgea sîngele din ei, dar nu să lăsau.

A sosit în urmă poliția și cu mare greu i-a despărțit. Erau plini de sînge. Unul fără o ureche celalalt fără nas, plini de taieturi pe cap, pe grumazi, pe piept, și cu obrazul brăzdat de zgărieturi, cum s'ar zice „ciufuluiți“ în toată forma, au fost duși la spital.

Să spune că și aici o femeie a fost la mijloc.

Executorul din Deva a luat-o la sănătoasa. Să zice că-i plăceau tare dlui executor — cărțile. Juca cu nopțile, până ce s'a pomenit într'o bună dimineată că punga-i goală și nu mai are nimic, numai ce-i pe el.

Atunci s'a dus la vre-o câțiva oameni în stare mai bună, pe care îi știa că sunt datori la perceptorat cu sume mai mari de provent; le-a spus că e trimis din partea judecătoriei ca să încasseze proventul. și cine nu va plăti, aceluia îi va cuprinde ce găsește. Să înțelege că mulți oameni s'au grăbit a plăti, doar când își vine executorul la casă nu-ți vine de flori de măr. Faci cum poți numai să te scapi de el. Executorul luă „fain-frumos“ sutuțele de coroane și când s'a văzut cu buzunarele pline, în loc să meargă la perceptorat, s'a greșit și s'a dus — la tren, și-a scos bilet și du-te copile!

Țăranii români din jurul Devei, cetind știrea aceasta de bunăsamă că vor mulțumii lui Dumnezeu, că au scăpat de un executor.

Dar ce folos dacă nu pleacă toți executorii din țara noastră la America, și mai bine ar rămânea bieții țărani acasă!

Vice-notar deținut. Valer Pap, vicenot. din Bucova (ctul Hunedoarei) a fost descoperit zilele acestea de mai marii săi, că de mai mulți ani de-arindul înșeală statul cu încasarea dării.

Să zice că vice-notarul lua bani împrumut dela săteni, dar nu-i mai înapoia, ci le spunea oamenilor că îi va socoti în dare.

În dare îi socotea însă în felul acela, că darea ce aveau s'o plătească oamenii, dela cari a luat el împrumut, a mutat-o pe de aceia, cari nici nu mai erau în comună, pe oameni cari au murit sau erau șterși din lista de dare, și prin urmare nici nu puteau plăti. În fiecare an păgubea așa statul cu sume mari, căci oamenilor, dela cari lua el împrumut, nu le socotea nici odată banii în dare, ci îi ținea pentru sine, făcând apoi raport mai marilor, că restanța de dare vine de acolo, că sunt datori tot oameni de aceia cari odată au avut mare avere, dar azi nu mai

au nimic, ba sunt chiar morți, și ar fi mai bine să se invoiască și cei dela comitat să le-o șteargă. Așa făcea în fiecare an, până ce mai deunăzi puseră mâna pe dl vice-notar, și-l infundară în pițiboaică.

Cu cât a înșelat statul nu să știe încă.

Copil perdut. O mamă întristată, văduvă Lina Marc din Orăștie, își dase anul trecut un băiat de 12 ani Sivu (Josif) Marcu servitor în, comuna vecină Pricaz, în vreme-ce ea mersese pe o vreme în România. Venind toamna acasă, a aflat că copilul ei nu să mai găsește în Pricaz, ci că, nu știe pentru ce, a tugit dela stăpin, fără să știe cineva că încotro a apucat. De atunci, din toamna trecută, nu i-a mai aflat de știre.

Roagă pe această cale pe oricine care ar fi auzit ori ar ști ceva despre acel copil perdut, — să binevoiască a da de știre întristatei lui mame, că unde e, — spre a ști macar că mai trăește.

Jumătate om — jumătate pește. Cetim într'o foaie din Budapesta, următoarea știre ciudată: Pe drumul care duce dela Palota la Toplicsa (în Ungaria), două femei au găsit zilele acestea o lădiță învâlită în pînză, din care se auzea un țipet de copil mic, înădușit. Ele au luat învâlitura găsită și, — în nădejdea că va fi învâlit acolo vre-un copil mic, pus în drum de cutare mamă blăstămată, — au dus-o la primărie. Aici au desfăcut pînza în fața notarului — și mare le-a fost mirarea când au văzut că în lădiță răcnește un copil, care dela șolduri în jos era pește, și mișca din coadă ca peștele pe uscat! Pocitura asta avea la git o legătură în care să aflau legate cinci hirtii de cite 100 coroane și o țidulă pe care sta scris: „Doamne ferește“...

Cel mai mare apaduct (conducere de apă prin țevi pentru lipsa orașelor,) din lumea întreagă va fi preste câțiva ani cel din New-York. Apa de lipsă la acest apaduct să adună din izvoarele munților Catschill, într'un lac uriaș și meștesugit, pe care acum îl sapă, lângă Ashohan. Din lacul asta pornește apaductul, care merge când deasupra, când dedesubtul pământului până la New-York și are o lun-

gime de nici mai mult nici mai puțin ca 230 kilometri. Zidirea acestui apaduct costă 700 milioane coroane și să va termina abia peste zece ani. Va fi în tot chipul o muncă uriașă — americană!

Pacea lumii. Vorbă veche și înțeleaptă atit la singuratici cit și la popoară: „De vrei pace, gată-te de bătaie“... Pacea lumii e un gând mare, nobil și frumos. Adevărul însă — zilnic vedem — stă foarte departe de visul asta atit de mult dorit. O foaie franceză a făcut socoata că decite puști e de lipsă pentru „pacea“ lumii. Și după socoata asta, pe întreg rotogolul pământului stau în armați în vreme de pace cinci milioane și 250 mii de oameni! Dacă însă ar izbucni un războiu a lumii? întregi, în două zile s'ar îndrepta 45 milioane de soldați unii contra altora! Aștia's însă numai infanterie (pedestrași). Unde's apoi cei cu tunurile și alfe trupe! Căci toate țările, cu ajutorul științelor și mașinariilor moderne, ca baloane, corăbii de război automobiluri de războiu și acum mai nou cu mașini de zburat, să pregătesc tot mai din greu pentru un război crâncen al lumii — decit pentru pacea lumii!

POSTA REDACȚIEI

Dlui A. B. în Bogșa. Așteptăm bucuros și până la datul pus, dar atunci nu ne mai uită.

Ds. N. G. în P. Legea silvanală în românește, cere-o la Librăria care îți e mai aproape. Noi n'o avem.

Dsale St. Iorgovan în Biniș. „Foaia Interesantă“ sîngură nu ți-o putem trimite. Ci trimite prețul ei și spune cu acui om care are și „Libertatea“, să ți-o trimitem? Că în Libertatea lui vine și Foaia dtale. Altfel nu putem, numai să abonezi foile deplin.

Ds. Nic. M. în Ios. t. Scrie-ne de cîți ani ești? Că poate coala mai în toamnă să ți putem face rost de loc.

Petru Furdul din „Poeni“ să ne dea adresa acurat, scriind poșta din urmă și comitatatul, — ca să-i putem trimite volumul cerut. Pe ungurește cum zice la „Poeni“ aceia?

Volumele II și III.

„Foi Interesante“ adecă »Foaia Interesantă« de pe 1907 legată toată la olaltă ca vol. II, și cea de pe 1908 ca vol. III. le avem gata, legate în table moi.

Cei-ce doresc, le pot procura. Trimiteți cite 1 cor. și 30 fl. de fiecare volum, și vă vine pe poștă franco.

La cerere scrieți că volumul de pe care an îl doriți?

Cine cere amîndouă volumele, le capătă în pachet recomandat pentru 2 cor. 72 fil.

Un volum (ori-care) cu 1 cor. 30 fil.

= Fără bani nu să trimit nimănu, nici cu rambursă.

Trimiteți banii nainte.

Foarte potrivite ca daruri la sărbători, la zile însemnate, pentru tineret, bdieti mai mari de școală, fete tinere, etc.

Vol. I, de pe anul I al Foi, nu-l mai avem acum, ci l'om avea iară mai tîrziu, că avem a tipări de nou citeva foi din el, pentru a le putea da deplin.

Cei-ce au trimis în timpul din urmă bani și pentru vol. I, să mai aștepte până o fi iară gata, ori să ne scrie ce să facem cu banii pentru el?

Cînd va fi gata iară și acela, vom da de știre!

Asigurări

contra

pagubelor de grindină (pentru batere de piatră)

să fac la administrația foi noastre. Să primește în asigurare mai ales grîu și curuz. Cine vrea, plătește la primirea contractului, cine nu, va plăti numai după secere, prin Septembrie, dînd până atunci cambiu.

A să scrie la: Administrația foi „Libertatea“, care vă dă deslușirile de lipsă.

UN TINĂR

comis de branșa ferărie și spețerie, cu purtare și atestate bune, care posedă limba română și maghiară, caută aplicare la o firmă mai mare.

Adresa la Redacția foi. (384) 2-2

AVIZ.

La subsul notar află aplicare în cancelarie un scriitor sau practicant notarial, pe lingă vipt, cuartir și 30 coroane remunerațiune lunară, sau 600 coroane salar, și ceva venite laterale.

O. Berghezan, notar Sugag u. p. Szászcsor (Szeben megye).

(382) 2-2

Om din patrie să bea numai ape din Ungaria!

Institutul pentru circulația și exportul de APE MINERALE UNGARE societate pe acții în Budapest V., Balthori-utca 5-ik szám.

„Magyar ásványviz forgalmi és kiviteli részvénytársaság Budapest, V., Balthory-utca 5. szám.“ — aduce în circulațiune exclusiv numai ape minerale naturale ungare!

Și anume apă de:

Borszék izvorul Boldizsár, contra morb învechit de stomac.
Borszék izvorul principal, reșina apelor miner.
Borszék izv. Kossuth, contra lipsei de sînge.
Matild de Bodok apă acră alcalică.
Baross, contra boalei de rinichi.

Borhegyi, minător al udului.
De Boholt, răcoritoare.
De Vâlcele (Előpatok) contra gâlbînării.
Felsőrákosi Maria, contra boalei de grumaz.
Hargitalliget, răcoritoare.

Horgász, făcînd poștă.
Casson-Salutaris.
Répat, distinsă.
Selter-săcutesc, contra boli vechi de stomac
Stojka, contra morbului de zahar.

(306) **apa acră naturală** are putere de vindecare și gust bun, ce nu să poate asemăna cu a apei acre măcștrite! 11-18

Cu ape minerale ungare de-ale noastre, pot fi înlocuite aproape toate apele minerale din afară!

Depozit la: HERMANN NUSSBAUM, în Deva.

Candidat de avocat.

Caut un candidat de avocat cu praxă bună. Postul și-l poate ocupa imediat, însă cel mai târziu cu 1 Iulie n. a. c.

Condițiuni conform înțelegerii.

Dr. Victor Bontescu,

(381) 3-3 avocat, Hațeg (Hátszeg).

Casă de vânzare.

Casa din strada Cîmpului Nr. 3 în Orăștie, — stînd din 3 odăi și cugnă, grajd, șopruri, grădină, fîntînă, etc., — e de vânzare din mână liberă.

Pentru știre mai de aproape a să adresa în casa înșasi, sau la administrația foii. (380) 3-3

Vin bun!

La subscrisul să găsește de vânzare vin de *calitatea cea mai fină*, produs pe *coastele dela Șiria (Világos)*, și anume:

RIZLING curat, **ROUZÉ**,

SCADERCA și **MUSTAFER**,

foarte bine îngrijit! Să vinde dela 50 litri în sus, anume:

Mustarfer mestecat, cu 37 cor. hecto; Rizling și Rouzé și Scaderca, tot mestecat, cu **39 cor. hectolitru.**

Rizling și Rouzé dat deosebit, curat, cu 45 cor. hecto.

E vin de deal, nu de grădină, ori cîmpie! Fără drojdii!

Pentru ori-ce informații mai de aproape, vă adresați la vinzătorul:

Petru Benea,

proprietar de vii în Világos, comit. Arad. (349) 8-10

Berea renumită de Steinbruch

cu multele ei specialități (soiuri), recunoscută ca beaură splendidă și recomandată de mulțime de medici de renume ca o beaură higienică, — are

Reprezentanță în Orăștie

la dl DAVID SCHARER

care o manipulează cu pricepere de specialist, — are totdeauna transport proaspet! In deosebi scoate la iveală și recomandă specialitățile excelente: „St. Stefan“, „Barát“, „Dupla-Mălăta“, Polgar, Király de Martie, Steinbruch, Dupla-Martie, etc.

Pentru hotele și ospătării servește: în sticle, și butoaie mari ori mici, răcite pe gheață, zilnic proaspet! Pentru privați în sticle bine răcite pe gheață.

Umplere nouă în toată ziua!

Rog pentru comande și cereri cu încredere, asigurînd de serviciu conștientos!

Cu toată stima:

DAVID SCHARER,

depozitarul berei de Steinbruch,

în Orăștie: în piață, casele „Takarékpenztár“.

(385) 1-3

Cea mai bună coasă în lume

este coasa de oțel de St. Anton și să capătă numai dela: Coasa de oțel de tun „St. Anton“ să fabrică din oțel de tun mestecat cu cel

mai nobil metal special, secretul fabricii.

500 de coroane plătesc celui-ce este în stare să arate o coasă de oțel de tun „St. Anton“ cumpărată dela altă firmă!

1000 de coroane plătesc celui ce găsește între 100 de coase de tun „St. Anton“ 2 rele. Cel-ce dorește o coasă bună și de încredere, să nu cumpere până nu cere cu o corespondență, dela vestita firmă de sus, catalogul ilustrat, care să trimită gratis și franco Lunile de față sunt cele mai potrivite pentru adunarea de comande. Cel-ce adună comande primesc rabat! Garanție deplină. La 10 bucați, o coasă să dă în cinste!

Serviciu conștientos! Mii de scrisori de recunoștință și comande renoite să pot arăta și pune la dispoziție ori-cui.

Brici de oțel de diamant cu garanția de 5 ani, costă **1 fl. 50 cruceri.**

(375)

3-6

Prețurile coasei „St. Anton“:

lungime: de 70 cm. 75 cm. 80 cm. 85 cm. 90 cm. 95 cm. 1 metru 1 m. 10 cm.
1 fl. 1 fl. 5 cr. 1 fl. 10 c 1 fl. 15 c 1 fl. 20 c 1 fl. 25 c 1 fl. 30 cr. 1 fl. 50 cr.

Cine cere 5 coase, îi vin în pachet franco, la 10 coase una gratis și vin franco.

PENTRU ECONOMI!

Cel mai bun mijloc pentru: **stropirea viilor, ba și a pomilor** să capătă la apotecarul

Cornel Demeter din Orăștie — Szászváros (lingă bisericile evang. reformate), și anume:

Peronospin-ul!

E mijloc aplicat cu cel mai mare folos la stropirea viilor, în contra peronosporiei (a „manei“ care uscă viia).

E neasămănat cu mult mai bun și mai ieftin în folosință „PERONOSPINUL“ decît piatra-vînătă!

Cu „Peronospinul“ stropind viia, pui la 1 hectolitru de apă praf de 50 fil., pecînd piatra-vînătă trebuie să pui de 1 cor. 60 fil., fiind piatra-vînătă foarte scumpă.

Ca fiește-care proprietar de viie să poată capătă numai adevăratul „Peronospin“, fac și ușurarea aceea, că deja la comande de 10 pachete, îl trimiți *francat*.

Prin întrebuințarea „Peronospin“-ului, viia va fi hotărît mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel *roada de vin mai bogată!* Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii-vinete, nu ajung aceste roduri, — poate pentru aceea, că piatra-vînătă verzește peste măsură frunzele și prin asta zbea din puterea și suculețea vitei! Praful de stropit al meu, „Peronospin“-ul, face vița mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosporie (mană). Prețul unui pachet este 50 fil. „Peronospinul“ este deja de 7 ani în întrebuințare cu cea mai frumoasă izbîndă!

Folosul „Peronospinul“-ui s'a dovedit și la stropirea pomilor, mai ales a pomilor tineri, cruzi, pentru a-i scuti de felurile musculițe și gînganii ce-i opăcesc în desvoltare!

(355) 1-6

Revînzătorii, comercianții, capătă rabat.

A să cere la: **CORNEL DEMETER,** apotecar în Orăștie—Szászváros.

CEI ASIGURAȚI PE VIAȚĂ

ce să faceți. în vreme de boală și de neputință, să nu plătiți premiile de asigurare, și totuși asigurarea să vă rămînă în rînduială?

Să vă faceți asigurările la banca

„Assicurazioni Generali“ de Triest, (intemeiată la 1831),

care e azi una din cele mai puternice și solide bănci de asigurare, avînd mai mult ca **300 mil. cor.** capital acționar și fonduri.

Increderea cea mare a publicului față de ea să vede în faptul, că are asigurate pe viață capitale de **850 milioane cor.**, care samă îi crește mereu. Dela întemeiere până azi institutul a plătit la mîna celor asigurați ori familiilor lor **862 mil. cor.**

Și iată ce învoire foarte favorabilă și cuminte, a introdus această bancă dela 1 Ian. 1907: Institutul adevcă a hotărît, că la astfel de asigurări mixte, la a căror scadență asiguratul nu e trecut de 60 ani și suma asigurată nu e mai mare ca 50.000 cor., la ocupațiuni ce nu-'s împreunate cu primejdii deosebite, — fără socotirea vre-unui adaus de premiu pentru ratele ce cad pe tot timpul neputinței (boalei), *îi scutește pe asigurați cu totul dela plata premiilor!* Și asigurarea cu toate acestea rămîne în valoare. Iar' plățirea de nou a ratelor — fără ori-ce îndatorire de plățire posterioară (a ratelor rămase neplătite), — începe de nou numai după ce asiguratul e iarăși harnic de muncă și de cîștig.

Asiguratul dacă e bolnav și incapace de cîștig chiar și ani de zile, — în înțelesul acestor hotărîri, rămîne la „Assicurazioni Generali“ asigurat și nu are gîndul plățirii ratelor!

Asigurări de viață cu scadența fixată, asigurări de penzii și rente, apoi asigurări de înzestrarea fetelor și de întreținerea copiilor, încă să primesc, asemenea asigurări cu drept de participare la profit.

Dacă cineva a plătit premiile 3 ani, și nu mai poate ori nu mai vrea să plătească, contractul lui nu să șterge, ci i-să dă contract nou redus în proporția anilor plățiți și rămîne, fără altă premie, în valoare.

Tot aci să fac asigurări contra pagubelor de foc, exploziune, spargere, transport, de grindină și incidente! Cu informațiuni mai pe larg servește „Assicurazioni Generali“ (direcția din Pesta), ori și agentura ei principală din Orăștie (care vă dă răspunsuri românești.)

Cînd scrieți: dați etatea, și cam ce fel de asigurare ați dori, și vi-să va spune care fel de asigurare vi-ar fi mai bun.

„Assicurazioni Generali“

(179) 8-12

direcția din Pesta (Dorotea Str. 10)

ori Agentura română din Orăștie.

CINE VOESTE A ZIDI

case nouă, și dorește a avea *lucru bun de măsar*, (timplar) ca: Uși, ferești, padimente, aranjamente în școale și biserici, și altele, — să nu intrize a cerceta atelierul subscrisului — unde s'au gătit cele mai multe lucrări atât la case particulare, cît și pentru școli și biserici!

Rog onor. public român, și onoratele comitete parohiale, a să adresa cu toată încrederea la mine, asigurindu-i că pe lângă *prețuri moderate*, le dau *lucru bun și solid*, — punind mare grije și pentru transportul lucrului pe unde ar fi de transportat.

8-24 Dumitru Martin, măestru timplar (măsar) în Orăștie, (268) (Szászváros).

Un locomobil (mașină de vapor)

puțin folosit dar în bună stare, 6 cai putere, lăsat pe 6 atmosfere, să află de vânzare cu preț foarte redus, în:

Atelierul de mașini a lui **Eugen Nicola**, (363) 6-10 Blaj, (Balázsfalva).

„Lumina“

Inst. de cred. și ec. soc. pe acții, Sibiu.

Avem onoare a aduce la cunoștința on. public, că banca culturală „LUMINA“ cu sediul în Sibiu (Nagyszeben), Str. Cîsnădiei Nr. 7, și-a început activitatea cu ziua de 1 Maiu 1909 n.

Banca „Lumina“ să ocupă cu toate operațiunile de bancă și în deosebi acordă împrumuturi:

- a) personale, pe lângă obligațiuni cu caveneți,
- b) cambiale cu 2 giranți sau cavneți,
- c) cambiale cu acoperire ipotecare,
- d) ipotecare simple sau de alt soi,
- e) pe efecte sau prețioase
- f) cumpără și vinde efecte publice,
- g) cumpără și vinde monede
- h) acoardă împrumuturi pe produse,
- i) indeplinște afaceri de incaso sau alte afaceri de bancă,
- j) acordă credite de cont-curent pe lângă cuvenita garanție.

Banca «Lumina» primește depuneri spre fructificare cu 4⁰/₁₀₀ fără abzicere, cu 4¹/₂% cu termen de abzicere 15 zile, și cu 5% pentru depuneri mai mari, cu termen de abzicere de cel puțin 6 luni. Depunerile corporațiilor să primesc cu 5%. Darea după depuneri o plătește institutul.

Cu tot respectul cerem sprijinul onoratului public

(377) 3-10. Direcțiunea.

Cine dorește călătorie

— bună și iute —

— de plăcere

6 zile la America

acela să ceară îndrumări românești dela

Falk și Comp.

Cancelarie românească

HAMBURG

Raboisen 30.

(325) 12-26

Pentru vătămați!

Legătorele de vătămătură

patentate ces. reg. ale lui **Keleti**,

provăzute cu pelottă pneumatică de gummi,

sunt, după părerea celor mai aleși medici, **cele mai bune** în soiul lor! Prin construcția lor potrivită, țin și **opresc cu siguranță** și cele mai vechi și mai grele vătămături.

Prețul: Cu o latură 12 cor. Cu 2 laturi 24 cor.

Legători pentru vătămătură la unghiul moale: simple dar trainice: Pentru o latură: K 6—, 8— și 10— Pentru 2 laturi: K 12—, 16— și 20—

Legători pentru vătămătură de buric; legători de foale pentru pânțele ce atîrnă în jos, ori contra boalei de stomac sau ficat.

Nou! Ciorap pentru vine lărgite, fără cusătură. Nou!

Legătoare pentru menstruație; susținători de oală, etc.

cum și tot felul de lucruri de lipsă la grijirea de bolnavi și pentru comoditatea bolnavului, în cea mai bună calitate, și pe lângă prețurile de fabrică, le trimite: (220) 23-52

I. Keleti fabricant chirurgical de unelte de legăt.artificiale Budapesta, IV. Koronaherczeg u. 17.

Catalog ilustrat, gratis și franco!

La apotecarul CORNEL DEMETER

în Orăștie—Szászváros (lîngă bisericile evang. reform.)

să capătă următoarele preparate de bun renume:

Preparate cosmetice. Pentru frumseță și curățenie!

Cream de benzoe mygdale, care servește pentru conservarea, înfrumșetarea și albirea mânilor și feței, dînd totodată și o finetă deosebită! *Delătorează tot felul de necurățenii de pe mână și față, precum: pele, bulițe, zgrăbunțe, pistonii (mitesser), precum netezește și zbriciturile.* Conținut nesticăcios pentru față și mâni. Prețul 60 flieri.

Săpunul de benzoe mygdale, un săpun excelent pentru toilette. E preparat din ingredientii foarte fine, și din mirosoși plăcute de flori. Albește și netezește pielea! Prețul 70 flieri.

Poudre-Veturien. Acopere foarte bine, încît nici nu să observă că fața este pudrată. Intrebuintată pudra cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute, ce altcum ar cauza vîntul și razele soarelui! Este în culoare albă, roză și galbenă. Prețul 1 cor.

Veturien-Parfem. Veravioletta, cel mai fin parfum de violele, lăcrămioare și scumpie (iorgovan). Prețul 1 coroană 60 flieri.

„Ideal“, cel mai nou parfum. Prețul 2 coroane.

Apa de gură „Cremsier“. (Albă sau roșie). Prin întrebuintarea apei acesteia nu devin dinții găunoși, — să delătorează durerea dinților, și să întăresc dinții și gingiile! Să delătorează mirosul neplăcut și greu din gură! Prin întrebuintarea apei acesteia cu pravul de dinți „Cremsier“, devin dinții foarte frumoși, albi! Prețul 80 flieri.

Pravul de dinți „Cremsier“, prin întrebuintarea căruia devin dinții frumoși și albi. Prețul 70 flieri. **Perii de dinți, fine.** Alegere mare, în diferite prețuri. **Esență de China:** contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1 cor. 40 fil. **China tannopomada:** pentru creșterea părului. Prețul 70 fil. **Oleu de nucă:** extract de nuca oleica, pentru conservarea părului. 1 sticlă 80 flieri.

Syrup de zmeură! Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahăr rafinat, 1 pachet postal de 5 kilo: 6 cor. 50 fil.

Grijiți această listă de prețuri ca la caz de lipsă să aveți adresa corespunzătoare. (341) 7-10

HANS STEPHANI

Hotel „Transsylvania“ Cluj Orăștie—Szászváros.

T. P. Am onoare a atrage atențiunea Onor. public asupra **vinurilor** mele curate și excelente ardelenesti, pe care le recomand a le întrebuinta în deosebit cu ocaziunea nunților, botezelor, festivităților, etc., cu următoarele prețuri:

Vinuri din a. 1908, la cumpărare de 60-70 lit. 36 fil. litrul
 „ „ „ 1907, „ „ „ „ „ 38 „ „
 „ „ „ 1906, „ „ „ „ „ 40 „ „

Risling, Seauvignon, Traminer sau Ruhländer, etc., dela 60 flieri în sus litrul, măsurat, ceva mai scump.

În Hotel să află în totdeauna chilli (odăi) pentru noapte, cu prețuri foarte solide: 1 odaie dela 1:20 până la 3 coroane.

Cost în abonament, în hotel sau dus acasă, cu 20 fl. pe lună amiaz și cină; sau numai amiaza cu 12 fl.

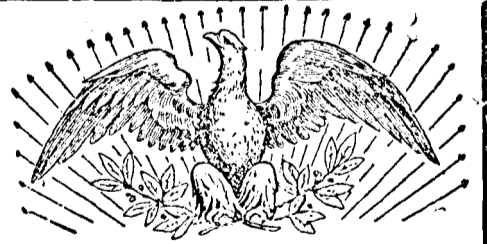
Rugînd on. public pentru binevoitor sprigin!

Cu stima **Hans Stephani**, hotelier.

(326) 12-15

DE CE

sufăr miile de bolnavi și dureri pentru a căror tîmăduire este leac sigur? Nu trebuie să-și peară nădejdea tîmăduirii numai pentru-că n'au ajuns rezultat cu felurite leacuri zise bune, dar rămase fără efect. Miile de bolnavi vindecați dovedesc cu vorba și în scris, că folosind după prescripția medicală aparatul Electro-Vitalizer, s'au tîmăduit de boale de cari în zadar și-au căutat ani de zile tîmăduire altfel. (376) 3-3

S'a dovedit ca distinsă cura electrică la nervozitate, slăbire de nervi, reumă, dureri de cap și spate, boale nervoase de stomac, mațe, inimă, anemie și ori-ce fel de slăbire! Despre acest fel de vindecare și despre aparatul Electro-Vitalizer, dă deslușiri amănunțite cărțica „Cura Modernă Electrică“, despre

pe care o trimite gratis și franco în covertă ori-cărui care, scriind că a cetit despre ea în toaia aceasta, o cere dela **institutul de ord. medicală ELECTRO-VITALIZER** Budapest IV. Károly k. 2. félelmel. 51.

Cupon pentru carte gratis! Tac-! și trimite!

Inst. medical „Electro-Vitalizer“ Budapest IV. Károly k. 2. félelmel. 60.

Rog a-mi trimite, franco, Inchis. cartea despre „Cura modernă electrică“, pentru bărbați ori pentru femei.

Numele..... Comuna și posta.....

Pentru cultivătorii de vii.

Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovarășia românească „MUGURUL“ însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde (177) 18-25

altoi de viță de viie de toate speciile, precum și viță americană,

cu și fără rădăcină, și, la dorință, însoțirea dă instrucție gratis ori-cui în toate ramurile culturai de viie.

Editor și redactor responsabil: Alexandru Iozon.

„Tipografia Nouă“ în Orăștie.